

Pénzügyi instrumentumok – a kész standard

**Az alapvető változások körültekintő
tervezést tesznek szükségessé**

2014. július, 2014/13. szám

IN THE HEADLINES

kpmg.com/ifrs

“Az új standard jelentős hatással lesz arra, ahogyan a bankok elszámolják a hitelportfóliójuk utáni hitelezési veszteségeket. Az értékvesztés-állományok nagyobbak és valószínűleg változókéonyabbak lesznek.”

– Chris Spall,
A KPMG IFRS pénzügyi instrumentumok területének globális vezetője

Lényegében befejeződött a pénzügyi instrumentumok elszámolásának teljes átalakítása

Most, hogy az IASB kiadta kész standardját, végre komolyan megkezdődhetnek az IFRS 9 *Pénzügyi instrumentumok* standard megvalósítására vonatkozó erőfeszítések. Az erről az összetett területről folytatott hosszú viták után a standard kibocsátása lényegében egy 2008-ban, a pénzügyi válságra válaszul megindított projektet zár le.

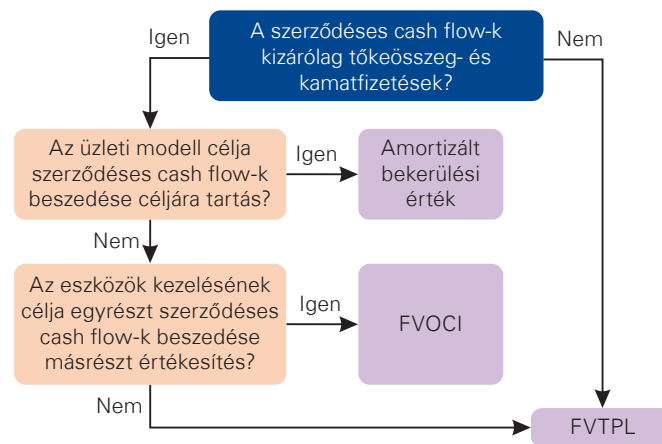
Az új standard módosított útmutatást tartalmaz a pénzügyi eszközök besorolására és értékelésére vonatkozóan, beleértve az értékvesztés számítására vonatkozó új várható veszteség modellt, továbbá kiegészíti a 2013-ban kiadott új fedezeti elszámolási elveket.¹

Besorolás és értékelés

Bár a pénzügyi eszközökre vonatkozóan megengedett értékelési alapok – amortizált bekerülési érték, az egyéb átfogó jövedelemmel szemben történő valós értékelés (FVOCI), és az eredménnyel szemben történő valós értékelés (FVTPL) – hasonlóak az IAS 39 Pénzügyi instrumentumok: Megjelenítés és értékelés standardhoz, a megfelelő értékelési kategóriába történő besorolás

1 Az új általános fedezeti elszámolási elveket a 2013 novemberében kiadott kiadványunk, az [In the Headlines: Hedge accounting moves closer to risk management](#) tárgyalta.

kritériumai jelentősen eltérnek. A beágyazott származékos termékeket már nem különítik el a pénzügyi eszköz alapszerződéstől; ehelyett a teljes hibrid instrumentumot vizsgálják meg besorolás szempontjából.

Emellett, a nem kereskedési célú tőkeinstrumentumokra vonatkozóan a társaságok választhatják azt, hogy a valós értékben bekövetkező változásokat visszavonhatatlanul az egyéb átfogó jövedelemben jelenítik meg (beleértve az árfolyamnyereségeket és -veszteségeket). Ezeket semmilyen körülmények között sem sorolják át az eredménybe.

Ha egy adott pénzügyi eszköz amortizált bekerülési értéken vagy az egyéb átfogó jövedelemmel szemben valós értékben értékeltként történő besorolása számviteli meg nem felelést eredményezne, a társaság visszavonhatatlanul választhatja annak az eredménnyel szemben valós értékben értékeltként történő besorolását, ha az csökkentené a meg nem felelést.

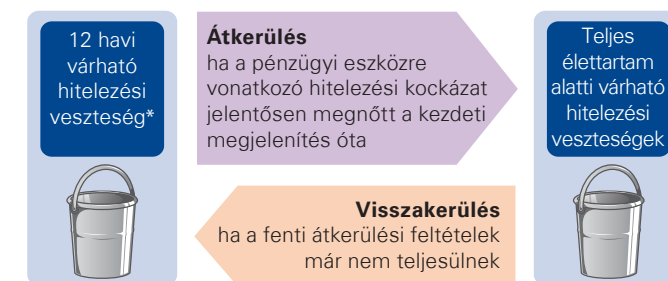
Az egyéb átfogó jövedelemmel szemben valós értékben értékelt adósságinstrumentumok esetében a kamatbevétel, a várható hitelezési veszteségek, valamint az árfolyamnyereségek és -veszteségek megjelenítése az eredményben történik ugyanúgy, mint az amortizált bekerülési értéken értékelt eszközöknél. Az egyéb nyereségeket és veszteségeket az egyéb átfogó jövedelemben jelenítik meg és kivezetéskor sorolják át az eredménybe.

A pénzügyi kötelezettségek besorolására és értékelésére vonatkozóan az IFRS 9 szinte valamennyi meglévő követelményt megtartja az IAS 39-ből. Az eredménnyel szemben valós értékben értékeltként megjelölt pénzügyi kötelezettségek utáni, a kötelezettség saját hitelezési kockázatának változásából adódó nyereségeket és veszteségeket azonban rendszerint az egyéb átfogó jövedelemben mutatják be; a fennmaradó valós érték változás összegének bemutatása az eredményben történik.

Várható hitelezési veszteség modell

Az új várható hitelezési veszteség modell hasonlít a 2013-ban javasolt modellhez.² Ez felváltja az IAS 39-ben lévő „felmerült veszteség” modellt egy „várható hitelezési veszteség” megközelítéssel, ami azt jelenti, hogy többé nem kell bekövetkeznie egy veszteséget okozó eseménynek ahhoz, hogy értékvesztést képezzenek. A standard célja, hogy foglalkozzon a „túl kismértékű, túl későn történő” tartalékképzéssel kapcsolatos aggodalmakkal és előrébb hozza időben a veszteségek megjelenítését.

Általánosságban, a várható hitelezési veszteség modell kettős értékelési megközelítést alkalmaz, az alábbiak szerint.

*A 12 havi várható hitelezési veszteségek meghatározás szerint azok a várható hitelezési veszteségek, amelyeket a beszámolási időszak végét követő 12 hónapon belül lehetséges, az adott pénzügyi instrumentumra vonatkozó nem teljesítési esetek eredményeznek

Ha egy adott pénzügyi eszköz hitelkockázata nem nőtt jelentősen az eszköz kezdeti megjelenítése óta, a pénzügyi eszközre 12 havi várható hitelezési veszteséggel egyenlő értékvesztést képeznek. Ha jelentősen nőtt a hitelkockázata, a teljes élettartam alatti várható hitelezési veszteséggel egyenlő tartalékat képeznek, így nő a megjelenített értékvesztés összege. A standard azonban nem határozza meg, mit jelent az, hogy „jelentős” – megítélés szükséges tehát annak meghatározásához, hogy egy adott eszköz átkerül-e egyik kategóriából a másikba.

Az új modell azokra a pénzügyi eszközökre vonatkozik majd, amelyek:

- a mérlegben kimutatott adósságinstrumentumok, mint a hitelek vagy kötvények, és
- amortizált bekerülési értéken vagy az egyéb átfogó jövedelemmel szemben valós értékben értékeltként vannak besorolva.

Vonatkozni fog emellett bizonyos hitelnyújtási elkötelezettségekre és pénzügyi garanciákra is.

2 Pénzügyi instrumentumok: Várható hitelezési veszteségek, 2013. március

Egyes vevő- és lízingkövetelésekre, valamint szerződéses eszközökre egyszerűsített megközelítést lehet majd alkalmazni. Speciális szabályok vonatkoznak majd a kezdeti megjelenítéskor értékvesztett eszközökre vonatkozóan.

	Felsővezetői megítélések – új nehézségek és szélesebb hatókör	Új rendszerek és folyamatok	Érintheti a saját tőkét, a szavatoló tőkét és a kovenánsokat	A legfontosabb teljesítménymutatókra és a változékonyságra gyakorolt hatás
Pénzügyi eszközök besorolása és értékelése	<p>Az üzleti modell alapú megközelítés és a kizárólag tőkeösszeg- és kamatfizetés-kritérium bevezetése megítélést igényelhet annak biztosítása érdekében, hogy a pénzügyi eszközök besorolása a megfelelő kategóriába történik. Annak meghatározásához, hogy a kizárólag tőkeösszeg- és kamatfizetés-kritérium teljesül-e, értékelni kell azokat a szerződéses kikötéseket, amelyek megváltoztatják vagy megváltoztathatják a szerződéses cash flow-k időzítését vagy összegét.</p>	<p>Új folyamatokra lesz szükség a pénzügyi eszközök megfelelő értékelési kategóriába történő sorolásához.</p> <p>Emellett azoknak a társaságoknak, amelyek már alkalmazzák az IFRS 9 (2009) és/vagy az IFRS 9 (2010) standardot vagy tervezik ezek hatálybalépés előtti alkalmazását, lehet, hogy újra kell tervezniük az áttérési folyamatot, hogy figyelembe vegyék a standardnak a pénzügyi eszközök besorolására és értékelésére vonatkozó új követelményeit.</p>	<p>Az, hogy hogyan sorolja be egy adott társaság a pénzügyi eszközöket, érintheti tőkeforrásainak és tőkekövetelményeinek számítási módját. Ez érintheti azokat a bankokat és egyéb pénzügyi szolgáltatási társaságokat, amelyeknek meg kell felelniük a bázeli tőkekövetelményeknek vagy más nemzeti tőkeegyelemezési követelményeknek.</p>	<p>A standard jelentős hatással lehet a pénzügyi eszközök besorolási és értékelési módjára, az eredmény és a saját tőke változékonyságának megváltozását eredményezve, ami viszont valószínűleg hatással van a legfontosabb teljesítménymutatókra.</p> <p>A pénzügyi kötelezettségekre vonatkozó, saját hitelezési kockázattal kapcsolatos követelmények azonban segítenek majd csökkenteni az eredmény változékonyságát, ami ösztönzőleg hathat ezen követelmények előalkalmazására.</p>
Várható hitelezési veszteség modell	<p>Az értékvesztés megbecslése inkább művészet, mint tudomány. Magában foglal nehéz megítéléseket arra vonatkozóan, hogy a hiteleket fizetik-e esedékességkor, és ha nem, mennyi térül meg és mikor. Az új modell, amely kiszélesíti ezekben a megítéléseknek a körét, azon alapul, hogy a társaságok képesek megbízhatóan megbecsülni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a várható hitelezési veszteségeket, és • azt a pontot, ahol jelentős növekedés van a hitelezési kockázatban. <p>Ebből a célból a társaságoknak el kell dönteniük, hogyan definiálják instrumentumaik összefüggésében az olyan kulcsfontosságú kifejezéseket, mint a „jelentős növekedés” és a „nem teljesítés”. A várható hitelezési veszteségeknek tükrözniük kell:</p> <ul style="list-style-type: none"> • múltbeli eseményekre és jelenlegi körülményekre vonatkozó, aránytalanul nagy költség vagy erőfeszítés nélkül rendelkezésre álló ésszerű és alátámasztható információkat, valamint • a jövőbeli gazdasági körülmények ésszerű és alátámasztható előrejelzéseit. 	<p>Az új modell valószínűleg jelentős hatással lesz a bankok, biztosítók és más pénzügyi szektorban tevékenykedő társaságok rendszereire és folyamataira, az adatokra és számításokra vonatkozó számos új követelmény miatt. Emellett minden olyan társaság érintett lesz, amelynek vannak vevőkövetelése, de a hatás valószínűleg kisebb, és vannak bizonyos egyszerűsítések.</p> <p>A kibővített adat- és számítási követelmények magukban foglalhatják:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 12 havi és teljes élettartam alatti várható veszteségek becsléseit • információkat és adatokat annak meghatározása céljából, történt-e jelentős növekedés vagy csökkenés a hitelezési kockázatban, valamint • kiterjedt új közzétételi követelményekhez szükséges adatokat. 	<p>Az új modell kezdeti alkalmazása számottevő negatív hatással lehet a bankok és – potenciálisan – a biztosítók és egyéb pénzügyi szolgáltatási társaságok saját tőkéjére. Érintheti a kovenánsokat is. Emellett a bankok szavatoló tőkéje is érintett lehet. Ennek oka, hogy a saját tőke nemcsak a felmerült hitelezési veszteségeket tükrözi majd, hanem a várható hitelezési veszteségeket is.</p> <p>Az egy adott társaságra gyakorolt hatást jelentősen befolyásolhatják:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pénzügyiinstrumentum-állományainak mérete és jellege és azok besorolása, valamint • a megítélések, amelyeket az IAS 39 követelményeinek alkalmazása során tesz, valamint amelyeket az új modell alapján tesz majd. 	<p>A hitelezési kockázat a banki üzleti tevékenység középpontjában áll és fontos eleme a biztosítási üzleti tevékenységnek. Következésképpen a standard valószínűleg jelentős hatással lesz a bankok, biztosítók és hasonló társaságok legfontosabb teljesítménymutatóira.</p> <p>Az új modell valószínűleg új változékonyságot vezet be, mert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pénzügyiinstrumentum-állományainak a modell hatókörébe eső valamennyi pénzügyi eszközre vonatkozóan megjelenítenek majd hitelezési veszteségeket – nem pedig csak azokra az eszközökre vonatkozóan, amelyeknél felmerültek veszteségek • az inputként használt külső adatok változékonyságuk lehetnek – például minősítések, hitelkockázati felárak és jövőbeli körülményekre vonatkozó előrejelzések, valamint • bármilyen átkerülés a 12 haviból a teljes élettartam alatti várható hitelezési veszteség alapú értékelésbe nagy változást okozhat a kapcsolódó tartalékban.
A következő lépések	<p>A társaságoknak megfelelő módszertanokat és kontrollokat kell majd kidolgozniuk annak biztosítása céljából, hogy a megítélést megfelelően és következetesen alkalmazzák a szervezet egészében, és azt megfelelő bizonyíték támasztja alá.</p>	<p>Lehet, hogy a társaságoknak új rendszereket és adatbázisokat, valamint kapcsolódó kontrollokat kell kialakítaniuk és bevezetniük. Az olyan bankoknak, amelyek a Bázeli-keretrendszerben fennálló tőkekövetelményekhez már megszerzett adatokat tervezik felhasználni a várható hitelezési veszteség számításához, azonosítaniuk kell majd a különbségeket a két követelményrendszer között.</p>	<p>A társaságoknak fel kell mérniük a hatást és tervet kell kidolgozniuk a negatív következmények csökkentésére. A megvalósítási tervnek magában kell foglalnia elemzőkkel, tulajdonosokkal, szabályozókkal és finanszírókkal folytatott megbeszéléseket.</p>	<p>Ezeknek a hatásoknak a megértése és a legfontosabb érdekelt felé történő kommunikálása mellett a bankoknak be kell építeniük az új követelményeket stressztesztjükbe annak biztosítása érdekében, hogy a kedvezőtlen forgatókönyvek szerinti potenciális hatásokat megfelelően megértésük és kezeljék.</p>

Nincs közelítés az US GAAP-hez

A pénzügyi instrumentumok elszámolásának felülvizsgálatát célzó projekt az IASB és az FASB közös projektjeként indult, de az FASB az IASB-től eltérő irányban való folytatás mellett döntött. Ennek eredményeképpen a US GAAP-et és az IFRS-t egyaránt alkalmazó társaságoknak eltérő útmutatást kell majd megvalósítaniuk, ami növelheti a megvalósítás költségét és az összehasonlíthatóság hiányához vezet.

Hatálybalépés időpontja

A standard a 2018. január 1-jén vagy azt követően kezdődő éves időszakokra vonatkozóan lesz hatályos, és azt bizonyos kivételekkel visszamenőlegesen alkalmazzák majd. A korábbi alkalmazás megengedett. A korábbi időszaki számok újramegállapítására nincs szükség, és az csak akkor megengedett, ha utólagos megítélés használata nélkül rendelkezésre áll a szükséges információ.

A következő lépések

Ezeknek a változásoknak a messze ható hatásaira való felkészülés jelentős erőfeszítésbe kerülhet. A társaságoknak, különösen a pénzügyi szektorban, már most meg kell kezdeniük a lehetséges hatások felmérését és el kell kezdeniük az áttérés tervezését, hogy megértsék az idő- és forrásszükségletet, valamint a rendszerek és folyamatok szükséges változtatásait.

Bővebb információ

A standarddal kapcsolatos további információhoz juthat KPMG-kapcsolattartójától, vagy az [IASB sajtóközleményéből](#).

Ütemezés³

2014. július 24.:
A standard publikálása

2018. január 1.:
Hatálybalépés időpontja (korábbi alkalmazás megengedett)

2018. december 31.:
Első éves pénzügyi kimutatások, amelyekben a standardot alkalmazzák

³ December 31-i fordulónapot feltételezve.

Az itt megjelölt információk tájékoztató jellegűek, és nem vonatkoznak valamely meghatározott természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet körülményeire. Társaságunk ugyan törekszik pontos és időszerű információkat közölni, ennek ellenére nem vállal felelősséget a közölt információk jelenlegi vagy jövőbeli hatályosságáért. Társaságunk nem vállal felelősséget az olyan tevékenységből eredő károkért, amelyek az itt közölt információk felhasználásából erednek, és nélkülözik társaságunknak az adott esetre vonatkozó teljes körű vizsgálatát és az azon alapuló megfelelő szaktanácsadást.

A KPMG név, a KPMG logó és a „cutting through complexity” a KPMG International lajstromozott védjegye.

© 2014 KPMG Tanácsadó Kft, a magyar jog alapján bejegyzett korlátolt felelősségű társaság, és egyben a független tagtársaságokból álló KPMG-hálózat magyar tagja, amely hálózat a KPMG International Cooperative-hez (“KPMG International”), a Svájci Államszövetség joga alapján bejegyzett jogi személyhez kapcsolódik. Minden jog fenntartva.